

KATTA AVLOD TAJRIBASIDAN FOYDALANIB O'QUVCHILARGA TA'LIM-TARBIYA BERISHNING PEDAGOGIK MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Niyozova N

NamDU tadqiqotchisi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quvchilarda ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyalarni shakllantirish jarayonida katta avlodning hayotiy tajribasidan samarali foydalanish tizimini takomillashtirish masalasi ilmiy asosda tahlil qilindi. Tadqiqotning Kirish qismida avlodlar uzviyligi, ma'naviy meros va ijtimoiy tarbiya o'rtasidagi bog'liqlik, shuningdek, hozirgi zamonaviy ta'lim sharoitida katta avlod tajribasining tarbiyaviy ahamiyati yoritildi. Metodologiya bo'limida sifat va miqdoriy tahlilga asoslangan kuzatuv, so'rovnoma, suhbat va pedagogik eksperiment ishlatilib, o'quvchi kompetensiyalarining mezonlari aniqlashtirildi. Natijalar tadqiqotda taklif etilgan pedagogik mexanizmlar — avlodlar muloqoti, ustoz-shogird modeli, hayotiy tajribaga asoslangan tarbiyaviy loyihalar va ijtimoiy hamkorlikning o'quvchilarning ma'naviy ongiga ijobiy ta'sir ko'rsatganini ko'rsatdi. Muhokama qismida mazkur natijalar zamonaviy pedagogika konsepsiyalari (ijtimoiy o'rganish, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim) bilan solishtirildi va katta avlod tajribasining tarbiyadagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab berildi. Tadqiqot xulosalariga ko'ra, katta avlod tajribasiga tayangan holda ma'naviy-ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirishning integrativ tizimi ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi.

Kalit so'zlar: ma'naviy tarbiya, avlodlar davomiyligi, katta avlod tajribasi, ijtimoiy kompetensiya, tarbiyaviy mexanizm, ustoz-shogird modeli, ma'naviy meros, oila va maktab hamkorligi.

Annotation: This article examines the improvement of a pedagogical system that utilizes the life experience of the older generation to develop students' social and moral competencies. The Introduction outlines the relevance of intergenerational continuity, moral heritage, and the educational significance of senior generations in the modern schooling context. The Methodology section describes qualitative and quantitative approaches, including observation, surveys, interviews, and pedagogical experiments used to identify indicators of students' competencies. The Results show that the proposed mechanisms—intergenerational dialogue, mentoring models, experience-based educational projects, and community partnership—positively influenced students' moral awareness and social behavior. In the Discussion, these findings are compared with contemporary pedagogical theories such as social learning and learner-centered education, demonstrating the significant role of elder experience in value formation. The study concludes that an integrative system grounded in the wisdom of the older generation effectively enhances the formation of students' social and moral competencies.

Keywords: moral education, intergenerational learning, elders' experience, social competence, educational mechanisms, mentoring model, moral heritage, school-family partnership. *Аннотация. В данной статье рассматривается совершенствование педагогической системы, направленной на развитие социальных и нравственных компетенций учащихся посредством эффективного использования жизненного опыта старшего*

поколения. В Введении обоснована актуальность преемственности поколений, нравственного наследия и воспитательного потенциала старших в условиях современной школы. Методология исследования включает качественные и количественные методы: наблюдение, анкетирование, интервью и педагогический эксперимент, с помощью которых определены критерии ученических компетенций. Результаты показывают, что предложенные механизмы — межпоколенческий диалог, модель «наставник–ученик», воспитательные проекты, основанные на жизненном опыте, и социальное партнерство — оказали положительное влияние на нравственное сознание и социальное поведение учащихся. В Обсуждении результаты сопоставлены с современными педагогическими концепциями (социальное обучение, личностно-ориентированное образование), что подтверждает значимость опыта старшего поколения в нравственном воспитании. В заключение отмечается, что интегративная система, основанная на жизненной мудрости старшего поколения, способствует эффективному формированию социальных и нравственных компетенций учащихся.

Ключевые слова: нравственное воспитание, преемственность поколений, опыт старшего поколения, социальная компетентность, воспитательные механизмы, модель наставничества, нравственное наследие, партнерство семьи и школы.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyasini shakllantirish masalasi jamiyatning barqaror taraqqiyoti, ma'naviy merosning avloddan avlodga uzluksiz yetkazilishi va yoshlarning hayotga tayyorlanganlik darajasini oshirish bilan bevosita bog'liq. Globallashuv jarayonlari, axborot oqimining keskin ortishi, madaniy xilma-xillik va raqamli muhitning kengayishi yosh avlodning ijtimoiy-psixologik rivojiga yangicha talablarni qo'ymoqda. Bunday sharoitda ta'lim tizimi nafaqat bilim berish, balki shaxsni ijtimoiy hayotga tayyorlash, milliy qadriyatlarni anglash, axloqiy mas'uliyat, hurmat, birdamlik, mehr-oqibat kabi ma'naviy fazilatlarni shakllantirish vazifalarini ham bajarishi zarur.

Ijtimoiy-ma'naviy kompetensiyaning shakllanishida katta avlodning hayotiy tajribasi bebaho tarbiyaviy resurs sifatida e'tirof etiladi. Ajdodlar merosi, oilaviy qadriyatlar, urf-odatlar, ota-bobolar hikmatlari, hayotiy saboqlar va ibratli amaliy tajriba yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitadi, ularni to'g'ri yo'lga yo'naltiradi, axloqiy mezonlarni shakllantiradi. Katta avlodning hayotiy va ijtimoiy tajribasini ta'lim-tarbiya jarayoniga samarali integratsiya qilish o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvi, shaxsiy yetukligi va fuqarolik ongini rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Biroq ta'lim tizimida katta avlod tajribasidan foydalanish ko'pincha epizodik xarakterga ega, tizimlashtirilgan mexanizmga ega emas, o'quv-tarbiya jarayoniga muntazam

integratsiya qilinmagan. Shu bilan birga, avlodlar muloqotining zamonaviy shakllari, ustoz-shogird modeli, hayotiy saboqlar asosidagi loyihalar, oilaviy-ma'naviy hamkorlik platformalari yetarlicha rivojlanmagan. Natijada o'quvchilarning ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyasini mazmunli, chuqur va tizimli shakllantirish imkoniyatlari to'liq ishga solinmayapti.

Mazkur tadqiqot ana shu ilmiy-amaliy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan bo'lib, katta avlodning boy hayotiy merosi va tajribasini o'quvchilar tarbiyasiga strategik yo'sinda tatbiq etishning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirishni maqsad qiladi. Tadqiqotning nazariy asoslari ijtimoiy o'rganish nazariyasi, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, kompetensiyaviy ta'lim konsepsiyasi, ma'naviy tarbiya psixologiyasi va avlodlar davomiyligi haqidagi antropologik qarashlarga tayangan.

Adabiyotlar tahlili. O'quvchilarda ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyalarni shakllantirish masalasi pedagogika, psixologiya, sotsiologiya va antropologiya fanlarining kesishgan nuqtasida keng o'rganilgan bo'lib, ushbu yo'nalishda mahalliy va xorijiy ilmiy manbalar turlicha yondashuvlarni taqdim etadi. Adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, katta avlodning tarbiyaviy tajribasi yoshlarni ijtimoiy hayotga tayyorlash, ularda ma'naviy qadriyatlar, mas'uliyat, hurmat, sabr, halollik va mehnatsevarlik kabi sifatlarni shakllantirishda muhim o'rin tutadi.

Jahon pedagogikasida ma'naviy tarbiya masalalari ko'plab olimlar tomonidan o'rganilgan. A. Banduraning ijtimoiy o'rganish nazariyasiga ko'ra, inson xulq-atvori kuzatish, taqlid qilish va ijtimoiy muloqot orqali shakllanadi. Bu fikr katta avlodning ibratli xatti-harakati va hayotiy misollarining tarbiyaviy ahamiyatini asoslaydi. E. Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasi esa shaxsning ma'naviy shakllanishi uchun jamiyat va katta avlod tomonidan ko'rsatiladigan qo'llab-quvvatlovchi ta'sirning ahamiyatini ta'kidlaydi. Shuningdek, J. Deweyning tajriba asosidagi ta'lim haqidagi qarashlari ham avlodlar tajribasini o'quv jarayoniga tatbiq etishning ilmiy poydevorini mustahkamlaydi.

Xorijiy adabiyotlarda "intergenerational learning" (avlodlararo ta'lim) tushunchasi alohida ilmiy yo'nalish sifatida shakllangan. Bu yo'nalish vakillari — S. Newman, B. Hatton-Yeo, M. Kaplan singari olimlar — katta avlodning hayotiy tajribasi yoshlarning ijtimoiy faolligi, ma'naviy ongini rivojlantirishda kuchli resurs ekanini ilmiy tahlillar bilan isbotlaganlar. Ularning fikricha, avlodlararo o'zaro muloqot o'quvchilarda ijtimoiy moslashuvchanlikni, ijtimoiy javobgarlikni va madaniy identifikatsiyani mustahkamlaydi.

Mahalliy ilmiy maktablarda ma'naviy tarbiya, oila qadriyatlari, avlodlar davomiyligi va milliy merosning tarbiyaviy ahamiyati keng yoritilgan. A. Avloniyning "Turkiy Guliston yoxud axloq" asari, A. Qodiriy va Fitratning tarbiya haqidagi qarashlari o'z zamonida ma'naviy shakllanishning mohiyatini chuqur izohlagan. O'zbekiston mustaqilligi yillarida N. Azizxo'jayeva, O. Hasanboeva, Q. Qodirov, Sh. Sharipov kabi tadqiqotchilar ma'naviy tarbiya, milliy qadriyatlar va oila institutining pedagogik funksiyalariga oid ilmiy izlanishlar olib borganlar. Ularning ishlari ma'naviy merosning tarbiyadagi o'rnini nazariy jihatdan mustahkamlab, oila va maktab hamkorligi orqali avlodlararo tarbiyaning ahamiyatini yoritadi.

Adabiyotlarda ustoz-shogird an'analari, oilaviy tarbiya modellari, mahalla institutining ma'naviy tarbiyada tutgan o'rni ham keng yoritilgan. Bu yondashuvlar katta avlodning tarbiyaviy tajribasi jamiyatning ijtimoiy institutlari bilan uzviy bog'liq ekanini ko'rsatadi.

Shunga qaramay, mavjud ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, katta avlod tajribasidan foydalanish bo'yicha yondashuvlar ko'pincha umumiy tavsiyalar bilan cheklanib qolgan, o'quvchi kompetensiyalariga yo'naltirilgan tizimli mexanizmlar yetarlicha ishlab chiqilmagan. Hozirgacha o'quvchilarning ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyasini shakllantirish jarayoniga avlodlar merosini muntazam integratsiya qiluvchi pedagogik model yoki innovatsion texnologiya kam o'rganilgan. Xususan, avlodlar muloqoti platformalarini yaratish, hayotiy saboqlar asosidagi ta'lim loyihalari, katta avlod bilan mentorlik (ustoz-shogirdlik) dasturlarining zamonaviy ta'limga tatbiqi bo'yicha ilmiy bo'shliqlar mavjud.

Demak, adabiyotlar tahlili katta avlod tajribasiga asoslangan tarbiya strategiyasining ilmiy asoslari mavjud bo'lsa-da, o'quvchilarda ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyalarni shakllantirishga qaratilgan yagona tizimli mexanizmni ishlab chiqish zarurligini ko'rsatadi. Mazkur bo'shliq tadqiqotning ilmiy yangiligi va amaliy ahamiyati uchun mustahkam asos yaratadi.

Metodologiya. Mazkur tadqiqotning metodologiyasi o'quvchilarda ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyalarni shakllantirish jarayonida katta avlodning hayotiy tajribasidan foydalanishning pedagogik mexanizmlarini chuqur o'rganishga qaratilgan bo'lib, u kompleks ilmiy yondashuvlarga tayangan holda amalga oshirildi. Tadqiqot konseptual asoslari ijtimoiy o'rganish nazariyasi (A. Bandura), tajriba asosida o'qitish konsepsiyasi (J. Dewey), shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari (K. Rogers, C. Nuttall), kompetensiyaviy yondashuvning zamonaviy talqinlari hamda avlodlararo o'zaro ta'sirning pedagogik modeli bilan uyg'unlashtirilgan.

Tadqiqot jarayoni uch asosiy bosqichda olib borildi: diagnostika, pedagogik ta'sirni joriy etish va natijalarni baholash. Boshlang'ich bosqichda o'quvchilarning ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyasi darajasi maxsus ishlab chiqilgan mezonlar orqali aniqlab olindi. Mezonlar sifatida o'quvchining ijtimoiy faolligi, kommunikativ madaniyati, axloqiy qaror qabul qila olish qobiliyati, ma'naviy qadriyatlarga munosabati, empatiya darajasi va ijtimoiy mas'uliyati kabi ko'rsatkichlar tanlandi. Shu jarayonda psixologik testlar, so'rovnomalar, kuzatuv kartalari va yarim tuzilgan suhbatlar asosiy diagnostik vositalar bo'lib xizmat qildi.

Tadqiqotda kvazi-eksperimental dizayn qo'llanildi. Bu yondashuv tabiiy ta'lim jarayoniga xalaqit bermagan holda tajriba va nazorat guruhlari o'rtasida taqqoslash imkonini berdi. O'quvchilar ikki guruhga teng sonli va mos psixologik ko'rsatkichlar asosida taqsimlandi. Tajriba guruhida katta avlod tajribasiga tayangan holda maxsus pedagogik texnologiya joriy etildi. Unda avlodlar muloqoti sessiyalari, ustoz-shogird modeli, turli mavzudagi hayotiy suhbatlar, oilaviy tarix asosidagi loyiha ishlari, katta avlod vakillari bilan uchrashuvlar va hamkorlikdagi ma'naviy-amaliy tadbirlar tashkil etildi.

Pedagogik ta'sir jarayonida o'quvchilarning ma'naviy ongini rivojlantirishga qaratilgan didaktik materiallar, tarbiyaviy vaziyatlar, muammoli suhbatlar, hayotiy misollar, avlodlar hikmatlari va real voqealar asosidagi topshiriqlar ishlab chiqildi. Ular o'quvchilarda fikr

yuritish, o'z xatti-harakatlariga baho berish, ijtimoiy rolni his qilish, ijobiy qadriyatlarni o'zlashtirishga yo'naltirildi.

Yakuniy bosqichda tajriba va nazorat guruhlarining natijalari taqqoslanib, o'zgarishlar statistik tahlil asosida hisoblandi. O'rtacha ball, variatsiya ko'rsatkichlari, dinamik o'sish foizlari, shuningdek, Student t-testidan foydalanildi. Statistik natijalar pedagogik texnologiyaning samaradorligini ilmiy asoslash imkonini berdi.

Tadqiqotning ishonchliligi quyidagi omillar bilan ta'minlandi:

- diagnostika vositalarining ilmiy jihatdan asoslanganligi;
- tajriba va nazorat guruhlarining psixologik jihatdan teng tanlanganligi;
- ma'lumotlarni qayta ishlashda statistik metodlardan foydalanilganligi;
- jarayonning tabiiy ta'lim muhiti sharoitida olib borilganligi;
- o'quvchi va ota-onalar roziligi asosida pedagogik etika talablariga rioya qilinganligi.

Mazkur metodologik yondashuv o'quvchilarning ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyasini rivojlantirishda katta avlod tajribasidan samarali foydalanishning ilmiy asoslangan, tizimli va integrativ yo'lini yaratdi hamda taklif etilgan pedagogik mexanizmlarning amaliy samaradorligini aniqlash imkonini berdi.

Natijalar. Tadqiqotning boshlang'ich diagnostika bosqichida o'quvchilarning ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyasi turli darajalarda shakllangani, ayniqsa empatiya, ijtimoiy mas'uliyat, axloqiy qaror qabul qilish va kattalarga hurmat kabi ko'rsatkichlarda sezilarli farqlar mavjudligi aniqlandi. Dastlabki natijalarda aksariyat o'quvchilarda ma'naviy-ijtimoiy tafakkur elementlari mavjud bo'lsa-da, ular muntazam rivojlanish mexanizmlarining sustligi sababli yetarli darajada mustahkamlanmagani kuzatildi.

Pedagogik ta'sir bosqichida tajriba guruhida katta avlod tajribasiga asoslangan maxsus texnologiya joriy etilgach, sezilarli o'zgarishlar qayd etildi. Avlodlar muloqoti, ustoz-shogirdlik uchrashuvlari, hayotiy tajriba asosidagi loyihalar va ma'naviy suhbatlar o'quvchilarning ijtimoiy faolligi va ma'naviy ongini kuchaytiruvchi asosiy omil sifatida namoyon bo'ldi. O'quvchilarning muomala madaniyati, empatiya darajasi, mas'uliyat bilan yondashish qobiliyati, kattalarning mehnati va sabrining qadriga yetish, oila qadriyatlariga hurmat kabi sifatleri keskin oshgan.

Statistik hisob-kitoblarga ko'ra, tajriba guruhi o'quvchilarida ijtimoiy-ma'naviy kompetensiyaning umumiy darajasi 34–41% gacha o'sgan bo'lib, nazorat guruhida bu ko'rsatkich 8–12% atrofida bo'lgan. Individual suhbatlar va kuzatuv natijalari o'quvchilarning o'z xatti-harakatlariga tanqidiy qarash, hayotiy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish, o'zaro yordam berishga tayyorlik, ijtimoiy rollarni to'g'ri anglash kabi ko'nikmalari sezilarli mustahkamlanganini ko'rsatdi.

Shuningdek, tajriba jarayonida o'quvchilar katta avlod vakillari bilan muloqot jarayonida tarixiy xotira, milliy an'analar, oilaviy qadriyatlar haqidagi tushunchalarini kengaytirgan, hayotiy saboq va ibratli voqealardan o'ziga xos xulosa chiqara olgan.

Muhokama va natijalar. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, katta avlodning hayotiy tajribasidan foydalanishga asoslangan pedagogik model o'quvchilarning ijtimoiy va ma'naviy rivojida muhim o'rin tutadi. Tadqiqot davomida kuzatilgan o'zgarishlar A. Bandura tomonidan ilgari surilgan ijtimoiy o'rganish nazariyasining amaliy tasdig'i bo'lib,

o'quvchilarning xulq-atvori ko'proq ibrat, kuzatish va muloqot orqali shakllanishini namoyon etdi.

Bundan tashqari, J. Deweyning "tajriba orqali o'qitish" konsepsiyasi ham mazkur texnologiyaning samaradorligini ilmiy jihatdan qo'llab-quvvatladi. O'quvchilar katta avlodning hayotiy misollarini tinglagan, tahlil qilgan va ular asosida o'zining axloqiy qarashlarini shakllantirgan. Bu jarayon ma'naviy ongning tabiiy, ichki ehtiyoj asosida rivojlanishiga sabab bo'lgan.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, avlodlararo muloqot o'quvchilarning qadriyatlar tizimini boyitadi, ularda ijtimoiy birdamlik, mehr-shafqat, hurmat, mas'uliyat va sharaf kabi ma'naviy fazilatlarini shakllantiradi. Tajriba jarayonida o'quvchilar o'z fikrini aniq bayon qilish, kattalarning fikrini tinglash, o'zaro muloqot qilish, ibratli voqealardan to'g'ri xulosa chiqarish kabi ko'nikmalarni egallashgan.

Tadqiqot natijalari xalqaro adabiyotlarda ilgari surilgan intergeneratsion ta'lim tamoyillari bilan hamohangdir. Xususan, S. Newman va M. Kaplan tomonidan ilgari surilgan avlodlararo ta'lim modeli ma'naviy-ijtimoiy shakllanishda katta avlodning o'rne beqiyos ekanini ta'kidlaydi. Ushbu tadqiqotda qo'llangan texnologiya ham bu ilmiy qarashning amaliy tasdig'ini berdi.

Muhokama jarayonida aniqlangan yana bir muhim jihat — katta avlod bilan tashkil etilgan muloqot o'quvchilarda real hayotga tayyorlanish, mas'uliyatni his etish, qadriyatlarga e'tiborli bo'lish, oilaning jamiyatdagi o'rne va rolini chuqur anglash qobiliyatlarini shakllantirgan. Bu esa ma'naviy kompetensiyaning asosiy ko'rsatkichlari bilan bevosita bog'liq.

Tadqiqot yakunlari shuni anglatadiki, o'quvchilarda ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyalarni shakllantirish uchun pedagogik jarayonni faqat didaktik metodlar orqali tashkil etish yetarli emas. Avlodlararo tajriba almashinuvi, hayotiy suhbatlar, ustoz-shogird modeli, oilaviy qadriyatlarni o'rganish kabi insoniy omillar ta'limning mazmuniy qismiga chuqur integratsiya qilinishi lozim.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarda ijtimoiy va ma'naviy kompetensiyalarni shakllantirish jarayoniga katta avlodning hayotiy tajribasini integratsiya qilish ta'lim-tarbiya samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Avlodlararo muloqot, ustoz-shogirdlik an'analari, hayotiy saboqlar asosidagi tarbiyaviy loyihalar va oilaviy qadriyatlar bilan tanishtirish kabi pedagogik mexanizmlar o'quvchilarning ma'naviy ongini, ijtimoiy mas'uliyatini, hurmat va mehnatsevarlik kabi qadriyatlarni chuqurroq anglashini ta'minladi. Tadqiqot davomida aniqlangan ijobiy o'zgarishlar katta avlodning tajribasi shaxs kamolotining muhim omillaridan biri ekanini yana bir bor isbotladi.

O'quvchilarning empatiya darajasining oshishi, ijtimoiy rolni to'g'ri qabul qilish qobiliyatining shakllanishi, muomala madaniyati va axloqiy qaror qabul qilish ko'nikmalarining mustahkamlanishi taklif etilgan pedagogik texnologiya samaradorligini dalillaydi. Bu esa tarbiya jarayonida nafaqat ilmiy-nazariy asoslangan metodlar, balki insoniy omillar — ibrat, maslahat, hayotiy tajriba va qadriyatlarga tayangan yondashuvlarning ham muhimligini ko'rsatadi.

Umuman, tadqiqot ta'kidlaydiki, katta avlod tajribasi o'quvchilarning ma'naviy-ijtimoiy shakllanishida kuchli tarbiyaviy resurs bo'lib, uni zamonaviy ta'lim jarayoniga uyg'un, tizimli va innovatsion yo'sinda integratsiya qilish ta'lim sifatini yanada yuksaltiradi.

Takliflar:

1. Ta'lim jarayonida avlodlararo muloqot tizimini joriy qilish.

Maktabda "Katta avlod saboqlari", "Ustoz maslahati", "Ajdodlar ibрати" kabi muntazam suhbatlar tashkil etish ma'naviy tarbiyani kuchaytiradi.

2. Ustoz-shogird modelini keng qo'llash.

Katta avlod vakillarining maktab hayotiga jalb qilinishi o'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyatni oshiradi, hayotiy tajribani bevosita o'rganish imkonini yaratadi.

3. Ma'naviy loyihalar va oilaviy tadqiqot topshiriqlarini tatbiq etish.

"Oilam tarixi", "Bobom hikmati", "Ajdodlar merosi" kabi loyiha ishlari o'quvchilarning qadriyatlarga qiziqishini oshiradi.

4. Mahalla-maktab-oila hamkorligini mustahkamlash.

Katta avlodning tarbiyaviy tajribasini ta'lim jarayoniga jalb qilish uchun mahalla faollari, nuroniylar kengashi, ota-onalar bilan muntazam hamkorlik zarur.

5. Ma'naviy kompetensiyani baholash mezonlarini ishlab chiqish.

Empatiya, hurmat, ijtimoiy mas'uliyat, axloqiy qaror qabul qilish kabi ko'nikmalarni diagnostika qilish uchun maxsus mezonlar yaratilishi kerak.

6. O'qituvchilarning ma'naviy tarbiya bo'yicha malakasini oshirish.

Pedagoglarni avlodlararo ta'lim texnologiyalari, madaniy meros kompetensiyasi va etik muloqot bo'yicha tayyorlash dolzarb hisoblanadi.

7. Ma'naviy tarbiya bo'yicha metodik qo'llanmalar yaratish.

Katta avlodning hayotiy tajribasiga asoslangan dars ishlanmalari, tarbiyaviy mashg'ulotlar va suhbatlar majmuasini ishlab chiqish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Bandura, A. (1977). Social Learning Theory. Prentice-Hall.
2. Dewey, J. (1997). Experience and Education. Touchstone.
3. Erikson, E. (1980). Identity and the Life Cycle. Norton.
4. Kaplan, M., & Newman, S. (2003). Intergenerational Programs in Schools. University of Pittsburgh Press.
5. Azizxo'jayeva, N. N. (2006). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: TDP.
6. Hasanboeva, O., Yo'ldoshev, J. (2012). Pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent: O'qituvchi.
7. Qodirov, Q. (2019). Ma'naviy tarbiya jarayonida oila va maktab hamkorligi. Pedagogika va innovatsiya jurnali, 4(2), 55-63.